

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В ПОСТКОВІДНОМУ СВІТІ

©2022 ПОДЛЕПІНА П. О., КУЧЕЧУК Л. В.

УДК 338.48:614.4
JEL: D92; H43; L83

Подлепіна П. О., Кучечук Л. В. Проблеми та перспективи розвитку міжнародного туризму в постковідному світі

Мета даної статті полягає у виявленні особливостей, проблем і перспектив розвитку міжнародного туризму в постковідному світі. Аналізуючи статистичні та прогнозні дані профільних міжнародних організацій, а також експертні думки практиків ринку, було виявлено значну залежність туристичної системи від екзогенних факторів негативного впливу, і саме COVID-19 є наймасштабнішою за наслідками кризою, адже власне високоглобалізований світ сприяє широкомасштабному та стрімкому розповсюдженню пандемії. З метою компаративного аналізу періодів розвитку туристичної активності у світі були проаналізовані такі показники: динаміка темпів зростання світової економіки та світового туризму; динаміка розвитку галузей світової економіки з виокремленням місця туризму; регіональна динаміка міжнародних туристичних прибуттів і надходжень від міжнародного туризму; втрата робочих місць у туристичній галузі за регіонами світу внаслідок поширення COVID-19 і скорочення ділової активності та туристичної мобільності. Усі показники демонструють значне скорочення та відмічається взаємозв'язок із загальним економіко-соціальним середовищем країн. У результаті проведеного дослідження визначено головні вектори державної політики щодо протидії наслідкам COVID-19 у туристичній сфері та акцентовано увагу на необхідності консолідованих чітких і своєчасних дій на всіх управлінських рівнях: місцевому, національному та міжнародному. Розроблено алгоритм подолання кризових явищ у туристичному бізнесі, спричинених пандемією, який передбачає комплекс послідовних заходів, спрямованих на управління та контролювання кризи, стабілізацію ситуації на ринку та прискорення ревіталізації галузі, а також на розробку нової парадигми функціонування світового туризму в постковідних реаліях. Запропоновано трендові тенденції подальшого розвитку міжнародної туристичної діяльності, беручи до уваги зміни споживчих вподобань, а саме: диджиталізація, віртуалізація, зміщення вектора на внутрішній туризм, staycation та workation, wellness-туризм, більш глибоке усвідомлення необхідності подальшої імплементації принципів сталого розвитку тощо.

Ключові слова: міжнародний туризм, пандемія COVID-19, антикризові заходи, державна політика, сучасні тенденції, туристичний бізнес.

Рис.: 6. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Подлепіна Поліна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: podlepina@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7877-5901>

Кучечук Лариса Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: l.malakhova@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6885-8949>

UDC 338.48:614.4
JEL: D92; H43; L83

Podlepina P. O., Kuchechuk L. V. The Problems and Perspectives of the International Tourism Development in the Post-Covid World

The purpose of this article is to identify the features, problems and perspectives in the development of international tourism in the post-covid world. Analyzing the statistical and forecast data of relevant international organizations, as well as expert opinions of market practitioners, a significant dependence of the tourism system on exogenous factors of negative impact is revealed, and COVID-19 is viewed as the largest crisis in terms of consequences, because the highly globalized world itself contributes to the large-scale and rapid spread of the pandemic. For the purpose of comparative analysis of the periods of development of tourist activity in the world, the following indicators were analyzed: the dynamics of the growth rate of the world economy and world tourism; dynamics of development of sectors of the world economy with the separation of the place of tourism; regional dynamics of international tourist arrivals and revenues from international tourism; loss of jobs in the tourism industry by region of the world as result of the spread of COVID-19, reduced business activity and tourist mobility. All indicators show a significant reduction and there is a relationship with the overall economic and social environment of countries. As result of the study, the main vectors of public policy on countering the consequences of COVID-19 in the tourism sector are defined and attention is focused on the need for consolidated precise and timely actions at all management levels: local, national, and international. An algorithm for overcoming the crisis phenomena in the tourism business caused by the pandemic has been developed, which provides for a set of consistent measures aimed at managing and controlling the crisis, stabilizing the market situation and accelerating the revitalization of the industry, as well as developing a new paradigm for the functioning of world tourism in post-covid realities. Trend tendencies in the further development of international tourism activities are proposed, taking into account changes in consumer preferences, namely: digitalization, virtualization, shifting the vector to domestic tourism, staycation and workation, wellness tourism, deeper awareness of the need for further implementation of the principles of sustainable development, etc.

Keywords: international tourism, COVID-19 pandemic, anti-crisis measures, public policy, current trends, tourism business.

Fig.: 6. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 9.

Podlepina Polina O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Tourism and Country Studies, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: podlepina@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7877-5901>

Kuchechuk Larysa V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Tourism and Country Studies, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: l.malakhova@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6885-8949>

Туризм є важливим рушієм економічного та соціального розвитку, що впливає на формування національних бюджетних показників, активізацію зовнішньоторговельного балансу, створення нових і розширення існуючих робочих місць, забезпечуючи зайнятість населення. Туристична діяльність генерує додаткові вигоди, включно зі збереженням культурної спадщини, поліпшенням інфраструктури та об'єктів місцевої громади, сприяє розширенню можливостей працевлаштування жінок, молоді та інших груп суспільства тощо.

Виступаючи складним агрегованим господарським комплексом, туризм характеризується тісними взаємозв'язками з багатьма сферами економіки, забезпечуючи задоволення людських потреб і перерозподіл суспільних благ. Водночас туризм є яскравим прикладом відкритої економічної системи, яка функціонує в певному середовищі, сформованому в результаті взаємодії політичних (геополітичних), економічних, соціальних, інноваційних і природно-екологічних складових. Виходячи з цього можна стверджувати, що туристична індустрія схильна до впливу екзогенних чинників та особливо вразлива до їх деструктивних наслідків [1, с. 91].

Зазначимо, що за період 2000–2020 рр. світовий туризм зазнав впливу низки криз, пов'язаних зі здоров'ям та економікою (епідемії SARS (2002–2003), H1N1 (2009), MERS (2012) і Ебола (2014), терористичні атаки 11 вересня 2001 р., світова економічна криза (2008)), негативні наслідки яких у більшості випадках відчувалися лише в коротко- або середньостроковій перспективі. Пандемія COVID-19, з якою зіткнувся глобальний світ, виявилася більш швидкою та жорсткою. На відміну від інших економічних спадів, поточна криза специфічна тим, що характеризується негативними змінами як з боку пропозиції (карантинні заходи, що зупиняють виробництва і торгівлю), так і з боку попиту (різке скорочення як зовнішнього, так і внутрішнього споживання).

Дослідженням особливостей розвитку туристичної індустрії в період постковідної реабілітації, питанням трансформацій ринку та пошуку шляхів подальшого функціонування туризму як єдиної сталої системи присвячені роботи закордонних і вітчизняних учених, а саме: Г. Кушнірук, С. Галасюк, І. Давиденко, М. Полодної, О. Олійник, Т. Мостенської, Г. Тарасюк, А. Чагайди та інших. Але заходи щодо мінімізації наслідків впливу пандемії на туристичну діяльність і необхідність структурної перебудови туристичної пропозиції потребують більш глибокого осмислення.

Мета даної статті – виявлення особливостей, проблем і перспектив розвитку міжнародного туризму в постковідному світі.

Пандемія стала найсильнішим чинником тиску на світовий платоспроможний попит і, безумовно, порушила всю систему міжнародних обмінів: для

протидії поширенню вірусу національні економіки вдаються до «режиму самоізоляції», на тлі якого загострюються національні конфлікти, закриваються кордони, на місце глобалізму приходить протекціонізм або блокове протистояння в класичному біполярному, а не багатополлярному вигляді.

Дійсно, COVID-19 обернувся кризою небачених масштабів, що, безперечно, має руйнівний вплив як на світову економіку, так і на її окремі галузі. Найбільшого удару пандемія завдає, у тому числі, і по туризму та індустріях, які пов'язані з подорожами, адже соціальне дистанціювання та перебування вдома майже унеможливає здійснення туристичної діяльності, споживання туристичного продукту й отримання туристичних вражень у класичному їх розумінні.

За оцінками UNWTO, з огляду на безпрецедентний і стрімкий характер кризи надзвичайно складно оцінити вплив COVID-19 на міжнародний туризм. Окрім того, пандемія продемонструвала багатомірність впливу на різні аспекти суспільства: від психологічного комфорту до проблем зі здоров'ям, соціальних, економічних, культурних, політичних, технологічних та екологічних аспектів, що у сукупності сприяє формуванню складного сценарію перебігу подій, оскільки взаємодія багатьох елементів призводить до несподіваних результатів. Кількісна оцінка поточного та майбутнього впливу кризи на туристичний сектор є складною також через те, що криза виявила недоліки в туристичних статистичних інформаційних системах, включно з відсутністю надійних, порівнянних і своєчасних даних для інформування про політику та бізнес-рішення.

Отже, на сучасному етапі чітке розуміння ступеня розвитку, тривалості, а також параметрів кризової реальності відсутнє, але очевидним є факт трансформації бізнес-середовища та свідомості споживачів, що вимагає побудови нових прогностичних моделей і розробки стратегій подальшого ефективного розвитку галузі.

Зазначимо, що туризм – це глобальне явище світової економіки, яке характеризується динамічним розвитком, диверсифікованістю та високою прибутковістю порівняно з більшістю інших видів господарської діяльності. За попередніми докризовими прогнозами WTTC, світовий туризм протягом наступного десятиліття повинен був зростати не менше, ніж на 4% щорічно, що значно швидше, ніж світова економіка в цілому (2,7% на рік) (рис. 1).

Окрім того, за темпами зростання туризм був серед лідерів, випереджаючи ряд інших секторів економіки, включно з виробництвом, роздрібною торгівлею та дистрибуцією, будівництвом тощо [3, с. 218] (рис. 2).

У багатьох країнах, що розвиваються, туризм є першою експортною категорією. Але в сучасних умовах господарювання негативний вплив пандемії пере-

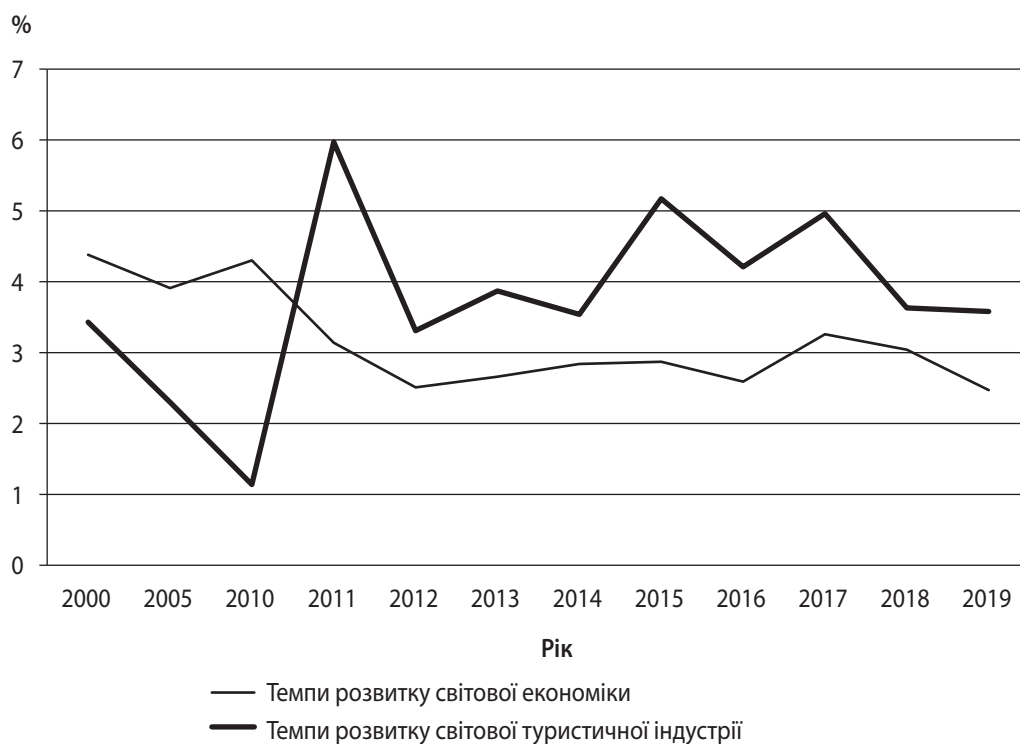

Рис. 1. Динаміка темпів зростання світової економіки та світового туризму, %

Джерело: складено за даними [2].

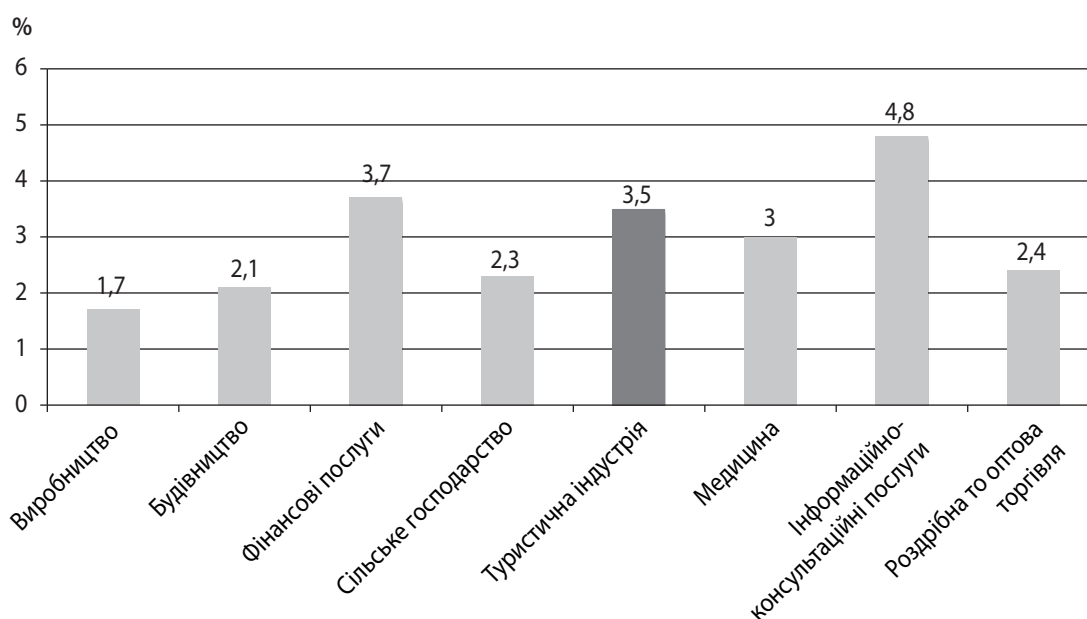

Рис. 2. Динаміка розвитку галузей світової економіки у 2019 р., %

Джерело: складено за даними [2].

важив всі позитивні тренди та звів туристичну активність у період самоізоляції майже до нуля.

До того ж, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) попередила, що загальний економічний спад через кризу COVID-19 затримає відновлення в туристичній галузі.

Спалах вірусу вплинув на подорожі та туристичну діяльність і спричинив глобальний колапс по-

дорожей, що характеризується різким скороченням міжнародних туристичних прибуттів за всіма макро-регіонами (майже на 70% у 2020 р. порівняно з 2019 р.). Найгірша динаміка цього показника спостерігається в Азійсько-Тихоокеанському регіоні (АТР) – як епіцентрі пандемії (табл. 1).

Для туризму це – безпрецедентна криза. Наприкінці квітня 2020 р. UNWTO підтвердила, що

Регіональна динаміка міжнародних туристичних прибуттів (2012–2021 рр.)

Міжнародні туристичні прибуття (млн осіб)	Рік									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Загальносвітовий показник, у т. ч. за регіонами:	1055,4	1107,6	1152,2	1209,6	1305,2	1340,8	1414,5	1465,5	405,2	426,8
Американський	163,8	170,6	183,6	194,1	201,3	210,8	216	219,3	69,8	82,4
АТР	237,9	254,1	269,6	284,4	360,2	324,4	346,3	360,1	59,1	20,7
Близький Схід	56,7	58,3	63	65,1	63,5	65,5	68,7	73	19,8	18,5
Африканський	52,5	54,9	55,2	53,9	58,2	62,9	66,9	68,1	18	18,4
Європейський	544,5	569,7	580,8	612,1	622	677,2	716,6	745	238,5	286,8

Примітка: * – прогнозні показники.

Джерело: складено за даними [4].

100% туристичних напрямків відчули певні обмеження. Майже половина (45%) країн повністю або частково закрили свої кордони для туристів. Зазначимо, що чим довше зберігатимуться обмеження на міжнародну мобільність людей, тим більший вплив це матиме на трансформацію туристичної поведінки як на особистому, так і на корпоративному рівнях.

Надходження від міжнародного туризму вважаються значним фінансовим активом розвитку економік туристичних дестинацій і відіграють роль одного з каталізаторів модернізаційних процесів у країнах. Дані *рис. 3* демонструють негативну динаміку надходження від міжнародного туризму, що є логічним наслідком обмеження міжнародного туристичного руху.

Незважаючи на скорочення доходів, середні витрати на поїздку фактично зросли під час пандемії з 1000 дол. США у 2019 р. до 1300 дол. США у 2020 р. та 1400 дол. США у 2021 р. Ця ситуація може частково пояснюватися довшим періодом перебування та потребами або готовністю мандрівників витратити більше в пункті призначення [6].

Зазначимо, що туризм як трудомістка галузь генерує значну кількість робочих місць з різними кваліфікаційними вимогами. Так, за даними Міжнародної організації праці, світовий туризм забезпечував 319 мільйонів прямих і непрямих робочих місць, що становить близько 10% світової робочої сили [7]. Але, за словами Генерального Секретаря UNWTO, «раптове і несподіване падіння попиту на туризм, спричинене COVID-19, ставить під загрозу мільйони робочих місць та засобів до існування, одночасно нівелюючи досягнення, здобуті за останні роки в напрямках сталого розвитку та рівності» [6].

За попередніми оцінками (*рис. 4*), через вплив пандемії коронавірусу світовий ринок туризму втратив приблизно 62 мільйони робочих місць у 2020 р. Незважаючи на те, що ситуація дещо покращилась у 2021 р., сектор все ще зазнає скорочення робочих

місць у всьому світі приблизно на 44 мільйони порівняно з 2019 р. Загалом в Азійсько-Тихоокеанському регіоні зафіксовано найзначнішу втрату – майже на 25,5 мільйона менше робочих місць у туристичній індустрії у 2021 р. порівняно з 2019 р. [8].

Усе це створює додатковий ризик ослаблення світової економіки, геополітичної, соціальної та торговельної напруженості, а також нерівномірного функціонування основних ринків – генераторів туристичних потоків.

Через еволюційний характер ситуації експертні оцінки перспектив розвитку туризму (як і інших галузей економіки) на поточний і наступні періоди кілька разів змінювалися з моменту спалаху хвороби. Зазначимо, що невизначеність продовжує домінувати.

У макроекономічному плані найбільш глибока національна рецесія в економіці в даний час відбувається в країнах, де розвинений туристичний сектор та супутні послуги в сукупності представляють значну частину національного господарського комплексу.

Криза, спричинена COVID-19, безумовно, мала широкий спектр екологічних, економічних і соціальних наслідків, а отже, мала великий вплив на досягнення глобальних цілей сталого розвитку. Цей пандемічний «чорний лебідь» є закликом до урядів усіх рівнів вжити рішучих і скоординованих політичних заходів для пом'якшення наслідків і підтримки відновлення.

Тому, беручи до уваги значущість галузі для майбутнього процвітання нації, уряди багатьох держав терміново розробляють і впроваджують систему антикризових заходів. Забезпечення чіткості політики та впровадження механізму обмеження невизначеності матиме вирішальне значення для підтримки відновлення туризму.

Незважаючи на те, що першочерговим завданням країн, які реагують на пандемію, є охорона здоров'я, все частіше вживаються заходи щодо зменшення економічного впливу коронавірусу на бізнес і

Млрд дол. США

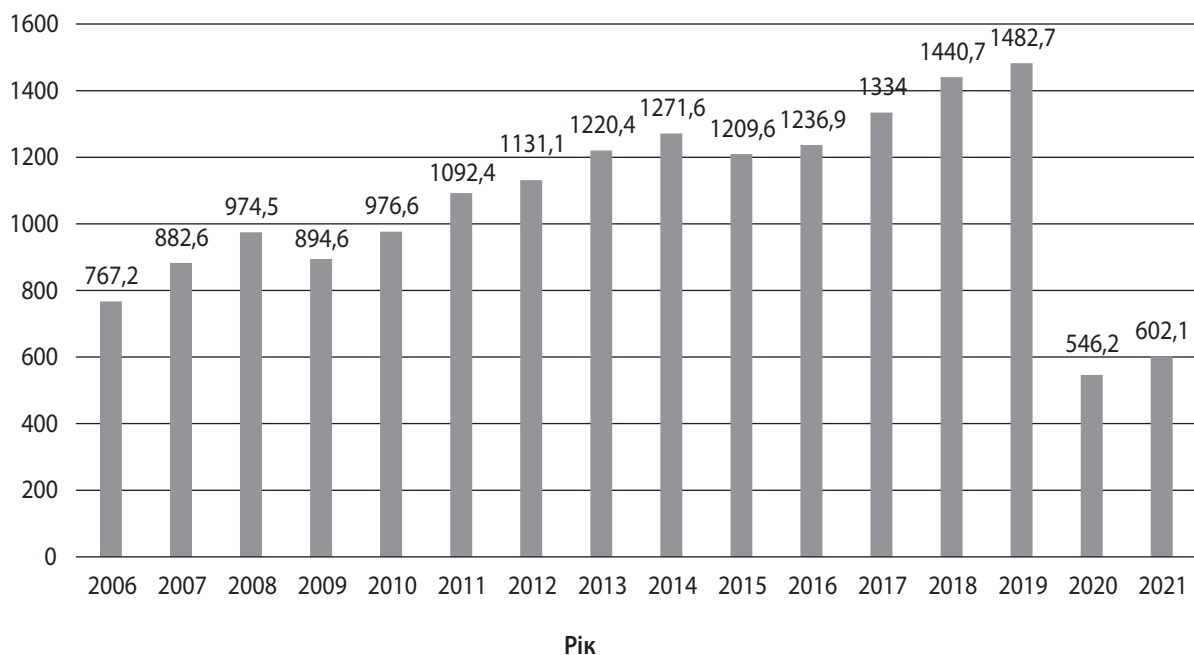

Рис. 3. Динаміка надходжень від міжнародного туризму за період 2006–2021 рр.

Джерело: складено за даними [5].

Млн

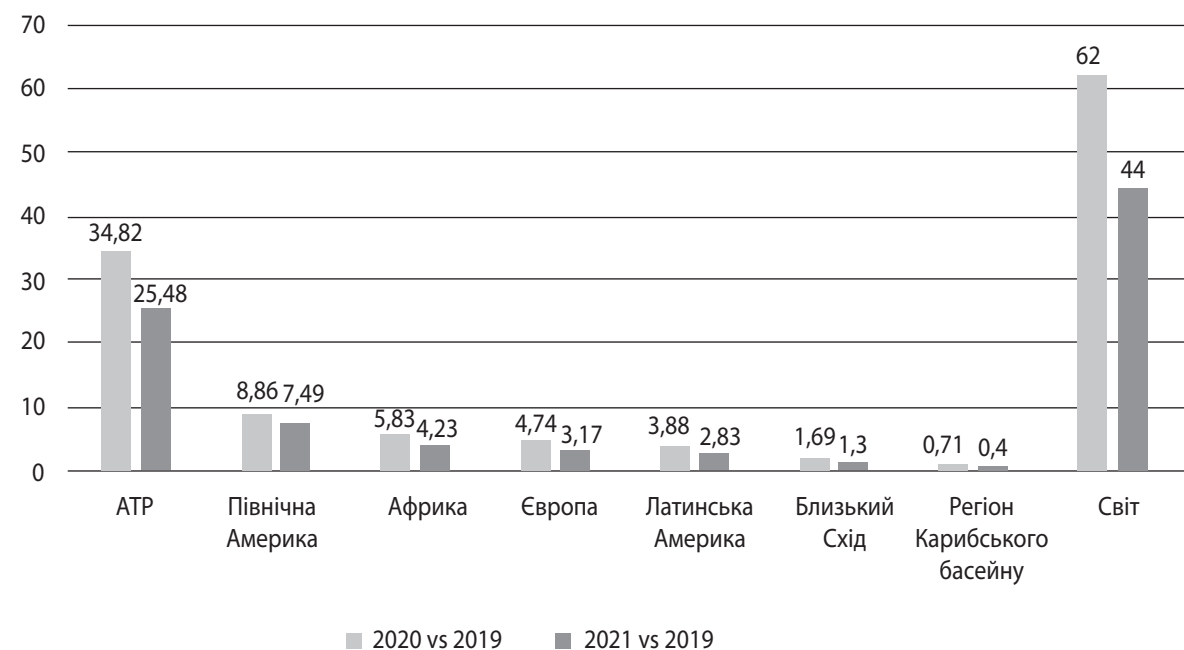

Рис. 4. Втрата робочих місць у туристичній галузі за регіонами світу порівняно з 2019 р. (млн, прогнозні показники)

Джерело: складено за даними [8].

працівників. Систематизуючи всі дії в цих напрямках, можна виділити вектори скоординованого державного стимулювання відновлення туристичної галузі (рис. 5).

На нашу думку, тільки системний підхід, своєчасність дій уряду та профільних інституцій (заходи,

спрямовані на запобігання зараженню та його поширенню та підтримку системи охорони здоров'я; заходи щодо надання допомоги вразливим верствам населення та підприємствам сфери), узгодженість процесу з приватним сектором забезпечить умови якнайшвидшого подолання кризи та сформує необ-

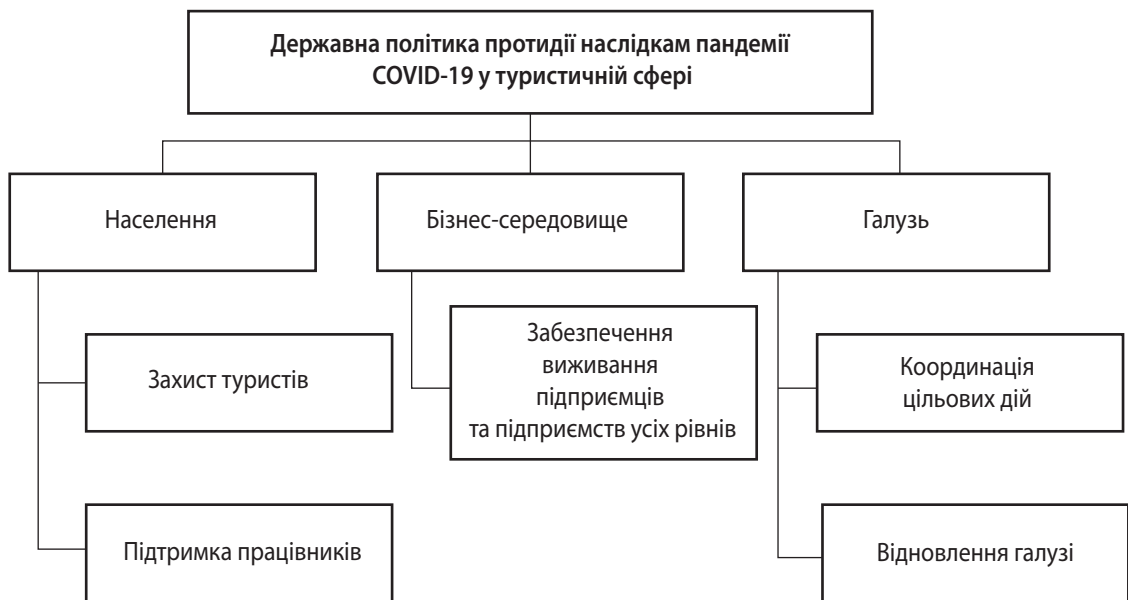

Рис. 5. Вектори державної політики щодо протидії наслідкам COVID-19 у туристичній сфері

Джерело: авторська розробка.

хідне підґрунтя для відновлення довіри споживачів та активізацію попиту на товари та послуги сфери гостинності.

Важливим є також посилене багатостороннє співробітництво та більш тісна координація в системі туристичного бізнесу – на місцевому, національному та міжнародному рівнях.

Окрім того, саме зараз є можливість скористатися новими технологіями, реалізувати стратегії екологічного відновлення та перейти до політики та ділової практики, які краще збалансують екологічний, соціальний та економічний вплив туризму.

Політики повинні використати можливість переважувати туристичну економіку на міцнішій, більш справедливій і стійкішій основі. Криза та плани відновлення, які впроваджуються, є єдиною в житті можливістю перейти до більш стійких і сталих моделей розвитку туризму [9].

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вищенаведене, усі дії, спрямовані на подолання негативних тенденцій, викликаних пандемією COVID-19, можна звести до певного алгоритму (рис. 6).

Таким чином, перспективи розвитку туризму є надзвичайно невизначеними, і відновлення залежатиме від масштабів взаємопов'язаних наслідків економічної та медичної кризи на фактори попиту та пропозиції, до яких належать еволюція пандемії, наявність вакцини (або альтернативних заходів контролю) і скасування обмежень на подорожі, а також виживання та готовність підприємств усієї туристичної системи задовольнити попит нових туристів-ковідіалів, вплив на довіру споживачів і поведінку під час подорожей, а також загальноекономічні події.

Рис. 6. Антикризовий алгоритм розвитку туристичного бізнесу

Джерело: авторська розробка.

Зазначимо, що високий ступінь адаптивних можливостей туризму сприяє формуванню нових трендів, які будуть окреслювати нову парадигму туристичної галузі та вплинуть на диверсифікацію туристичної пропозиції та споживчі рішення щодо вибору певного туристичного продукту.

До таких перспективних тенденцій можна віднести:

- ✦ активне впровадження диджитал-інновацій;
- ✦ віртуалізація простору як вектор посилення туристичних вражень;
- ✦ акцентування на вимогах до системи охорони здоров'я та гігієни під час формування турів;
- ✦ переорієнтація ринку на внутрішній туризм як спосіб виживання;

- ✦ staycation та workation як відповідь на нову туристичну реальність;
- ✦ wellness-туризм як постковідна реабілітація, яка спрямована на підтримку здоров'я та поліпшення загального самопочуття;
- ✦ більш глибоке усвідомлення принципів сталого розвитку й інтегрування їх у процес виробництва туристичних послуг та ін.

Отже, поява нових ніш та сегментів туристичного ринку є неминучим наслідком пандемії та викликаної нею трансформації споживчих смаків та поведінки.

Безпека та гігієна стали ключовими факторами для вибору місць призначення та туристичної діяльності: туристи віддають перевагу «приватним векторам» з індивідуальним підходом під час подорожей, уникають великих зібрань тощо.

Велика увага також приділяється протоколам безпеки та отриманню досвіду безконтактного туризму. Це все, з одного боку, несе виклики для сектора, а з іншого – створює можливості для заохочення інновацій, стимулювання нових бізнес-моделей, дослідження нових ніш/ринків, відкриття нових напрямків і переходу до більш сталих моделей розвитку туризму.

Натомість ігнорування нової, постковідної, реальності учасниками туристичного процесу може призвести до інституалізації кризи та переходу її у хронічну форму. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Подлепіна П. О. Вплив пандемічної кризи на функціонування готельного господарства // Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 26–27 листопада 2020 р.). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. С. 91–93.
2. Economic Impact Reports. URL: <https://wtcc.org/Research/Economic-Impact>
3. Подлепіна П. О. Міжнародний туризм як чинник соціально-економічного розвитку (на прикладі країн, що розвиваються) // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети : матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 27 жовтня 2017 р.). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. С. 217–219.
4. Number of international tourist arrivals worldwide from 2005 to 2021, by region. URL: <https://www.statista.com/statistics/186743/international-tourist-arrivals-worldwide-by-region-since-2010>
5. International tourism receipts worldwide from 2006 to 2021. URL: <https://www.statista.com/statistics/273123/total-international-tourism-receipts>
6. Impact assessment of the COVID-19 outbreak on international tourism. URL: <https://www.unwto.org/impact-assessment-of-the-covid-19-outbreak-on-international-tourism>
7. Статистичні дані Міжнародної організації праці. URL: <https://ilostat.ilo.org/data/>
8. Employment loss in the travel and tourism sector due to the coronavirus (COVID-19) pandemic worldwide in 2020 and 2021, by region. URL: <https://www.statista.com/statistics/1104835/coronavirus-travel-tourism-employment-loss>
9. Rebuilding tourism for the future: COVID-19 policy responses and recovery. URL: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/rebuilding-tourism-for-the-future-covid-19-policy-responses-and-recovery-bced9859>

REFERENCES

- “Economic Impact Reports”. <https://wtcc.org/Research/Economic-Impact>
- “Employment loss in the travel and tourism sector due to the coronavirus (COVID-19) pandemic worldwide in 2020 and 2021, by region”. <https://www.statista.com/statistics/1104835/coronavirus-travel-tourism-employment-loss>
- “Impact assessment of the COVID-19 outbreak on international tourism”. <https://www.unwto.org/impact-assessment-of-the-covid-19-outbreak-on-international-tourism>
- “International tourism receipts worldwide from 2006 to 2021”. <https://www.statista.com/statistics/273123/total-international-tourism-receipts>
- “Number of international tourist arrivals worldwide from 2005 to 2021, by region”. <https://www.statista.com/statistics/186743/international-tourist-arrivals-worldwide-by-region-since-2010>
- Podlepina, P. O. “Mizhnarodnyi turizm yak chynnyk sotsialno-ekonomichnoho rozvytku (na prykladi krain, shcho rozvyvaiutsia)” [International Tourism as a Factor of Socio-economic Development (On the Example of Developing Countries)]. *Turystychnyi biznes: svitovi tendentsii ta natsionalni priorytety*. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina, 2017. 217-219.
- Podlepina, P. O. “Vplyv pandemichnoi kryzy na funktsionuvannia hotelnoho hospodarstva” [The Impact of the Pandemic Crisis on the Functioning of the Hotel Industry]. *Suchasni tendentsii rozvytku industrii hostynnosti*. Lviv: LDUFK im. Ivana Bobersko, 2020. 91-93.
- “Rebuilding tourism for the future: COVID-19 policy responses and recovery”. <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/rebuilding-tourism-for-the-future-covid-19-policy-responses-and-recovery-bced9859>
- “Statystychni dani Mizhnarodnoi orhanizatsii pratsi” [Statistical Data of the International Labor Organization]. <https://ilostat.ilo.org/data/>